

ČAS ZA ODGOVORNOST, ČAS ZA SOLIDARNOST

Igor Gabrovec,
deželni svetnik in tajnik SSK

Zrelost skupnosti se pokaže po tem, kako zna odreagirati v trenutkih krize. Zato že dolgo trdim, da mora biti naš odziv na krizno situacijo, ki jo je povzročila pandemija za Covidom-19, v znamenju največje usklajenosti in vzajemne solidarnosti. Za nekaj časa je potrebno premostiti strankarske razlike in politične vloge. To naj velja tako na državni ravni kot v mednarodnih odnosih na evropskem in na svetovnem nivoju. Virus Covid-19 je razkril krhkost naše družbe, ki je z vso silo klesnila pod težo mikroskopskega organizma.

V tem smislu sem se zato strinjal s pozivom predsednika Fedrige, ki je povabil večino in opozicijo v Deželnem svetu k sodelovanju in skupnemu tvornemu delu v iskanju čimboljših rešitev in ukrepov, ki jih zahtevajo današnje razmere.

Prerekanja in vzajemna obtoževanja bi državljeni težko razumeli. Neopravičljiva in nespoštljiva bi bila

„ Za nekaj časa je potrebno premostiti strankarske razlike in politične vloge „

predvsem do tistih, ki so v tem času pod največjim udarom. To so v prvi vrsti okuženi in bolniki, zdravstveno osebje in vsi gospodarstveniki, ki so prisiljeni mirovati s svojim delom. Pri tem ne smemo pozabiti na otroke in mladostnike, ki so bili že lansko zimo

prikrajšani za druženje, fizični stik in čustvena razmerja s sovrstniki, saj so ta izredno dragocena za njihovo rast in vsestranski razvoj. Prikrajšani so bili za normalno vzgojno-izobraževalno dejavnost kot tudi za večji del športnih in kulturnih aktivnosti.

Nihče od nas nima čarobne palice; nima je predsednik Conte in nima je Fedriga, tako kot tudi ne Francija ali Nemčija, niti ne naša matična domovina, ki je prvi pandemični val premagala uspešno in s sorazmerno majhnimi težavami. Bila je med prvimi v Evropi, ki se je lahko ponasala z razglasitvijo konca epidemije, danes pa se nahaja v dramatičnem položaju.

Spodbujati moramo državljane, vse nas, da nadaljujejo, da nadaljujemo, s čimbolj normalnim življenjem skladno s spoštovanjem vseh osnovnih pravil, ki jih narekujejo zdravstvene službe. Spodbujati pa moramo tudi solidarnost in izraz

čustvene bližine do vseh, ki se z virusom soočajo v prvi osebi. Iz lastne izkušnje lahko povem, da sta zlobnost in brezbržnost tistih, ki bi nam morali stati prvi ob strani, neupravičeni strah in egoizem hujši od samega virusa. Slednjega bomo prej ali slej premagali, pustili ga bomo za seboj. Takrat bomo morali biti pripravljeni pričeti z obnovo ruševin tudi tistih duhovnega značaja, ki bodo ostaline naših strahov, sebičnosti, zapostavljenih ali celo porušenih medsebojnih odnosov. V zadnjih oktobrskih dneh je Deželni svet izglasoval tri pomembne zakone dejansko soglasno. Mislim, da gre za jasen dokaz odgovornega političnega razreda. Ko prevlada želja po skupnem kljubovanju hudi nevihti.

Naša skupnost nas bo jutri ocenjevala tudi ali predvsem po tem, kako smo se znali spoprijeti s preizkušnjo, ki jo lahko uspešno premostimo samo s skupnimi močmi in usklajenimi naporimi. ■

V TEJ ŠTEVILKI

NAŠA ŠOLA SPET »NA DALJAVO«
str. 2

Igor Gabrovec
SSK OBJAVILA SVOJ PREDLOG
SPREMEMBE VOLILNEGA ZAKONA
str. 3

Dimitri Žbogar
ALI SE V ZGONIKU KAJ DOGAJA?

Pavel Vidoni
PRIKRAJŠANA MLADINA
str. 4

Julijan Čvdek
KO INTERNET ODLOČA O VIŠJI
ALI NIŽJI KATEGORIJI OBČINE
str. 5

Angelika Mlinar
MINORITY SAFE PACK IN NEPOSREDNA
EVROPSKA SREDSTVA ZA NARODNE
SKUPNOSTI

Marjan Drufovka
V SAMOSTOJNOSTI JE MOČ
str. 6

Š O L S T V O

Naša šola spet »na daljavo«

»Meje mojega jezika so meje mojega sveta« – je trdil filozof in jezikoslovec Wittgenstein. Če kdaj, potem smo se prav v letošnjem letu ob vsakdanji praksi v marsikaterem okolju naučili, kako zelo resnična je njegova trditev. Veliko izrazov, ki danes označujejo naš vsakdan, do pred nedavnim nismo poznali, saj marsikdo enostavno ni vedel za obstoj stvari, ki jo posamezni izraz označuje, niti ni poznal vsega, kar stoji za njo. Kot da bi se kar naenkrat znašli v nam še nepoznanem magičnem svetu mesteca Macondo iz romana *Sto let samote* pisatelja Marquezesa....

Eden od teh izrazov je v našem širšem okolju izraz »šola na daljavo«. Z njim smo poslovenili oznako *lesson on-line*. Gre za pouk, lekcijo, strokovno srečanje, ki se odvija preko spleta in ki tako lahko povezuje in združuje ljudi po vsem svetu. Lekcije na daljavo so sicer že nekaj časa v vsakdanji rabi v akademskem svetu oz. v okviru srečanj na mednarodni ravni, nihče izmed nas pa ni slutil, da bodo tako hitro postale tudi vsakodnevna realnost našega osnovnega izobraževalnega procesa.

Od marca lani pa vse do konca lanskega šolskega leta junija 2020 so vse šole v Italiji in tudi Evropi preizkusile, kaj je in kakšna je lahko šola na daljavo. Strokovna javnost je to izkušnjo ne le spremljala, ampak jo je tudi podrobno analizirala. Tudi v našem okolju.

Ob tem so si mnenja zelo deljena in celo povsem nasprotna. Nesporno je – in morda je to edino, v čemer so si vsi enotni –, da šola na daljavo ne more v polnosti nadomestiti rednega dela v šoli in v razredu, kjer je osebni stik med učencem in učiteljem, pa med učenci samimi neobhodno potrebni in nezamenljivi vir rasti, medsebojne konfrontacije, prijetnega počutja, vzpostavljanja odnosa zaupanja, pomoči in sodelovanja. V tem nobena šola na daljavo ne

more v celoti nadomestiti »tradicionalne« šole. Prav tako ne gre skrivati, da zahteva po mnenju mnogih inovativen in kvaliteten pouk na daljavo veliko tehničnega znanja in strokovne pripravljenosti učiteljev oz. profesorjev ter sodobno tehnično opremo, ki pa je

virtualne razrede, v njih sprejemali in bodrili učence, pisali formule na zaslone in še marsikaj drugega. Tudi dijaki so si ob tem pridobili pomembne veščine, ki bi morda ponekod ostale nerazvite ali vsaj nekoliko zanemarjene. In ob vsem tem so se z učenci in

morale uvesti pouk na daljavo, odprto ostaja vprašanje posameznih razredov na naših nižjih srednjih šolah. Seveda upamo, da bo to obdobje res trajalo le nekaj tednov, pri čemer pa je treba biti previdni realisti. Številke okužb so strašno neusmiljene.

naše šole do pred kratkim večinoma niso imele.

Nedvomno pa ob tem tudi drži, da je lanski t.i. lockdown ali popolno zaprtje (tudi tega »izraza« srednja in mlajša generacija po drugi svetovni vojni nista poznali oz. nista preizkusili) po sili razmer marsikatero našo učno sredino prisilil, da se je zelo hitro posodobila in naučila, česar bi se v normalnih okoliščinah veliko počasneje, če sploh.

V slabem mesecu so tudi nekdanji najbolj ostrí dvomljivci in celo nasprotniki spleta, njegovih možnosti ter aplikacij v didaktične namene pridno in celo navdušeno ustvarjali

z dijaki učile tudi naše družine. Z dedki in babicami vred, saj ljubezen do vnukov res ne pozna nobenih meja. Treba je tudi priznati, da so si naše šole v tem obdobju lahko nabavile tehnično opremo, za katero v

V vrstah šolskih pedagogov je slišati, da bo šola tudi letos spet doživela »izgubljeno« leto. Pod določenim vidikom in v določeni meri bržčas že. Šola je sestavni del družbe in ob taki moreči svetovni pandemiji

»Nesporno je, da šola na daljavo ne more nadomestiti dela v razredu«

prejšnjih letih ni bilo vedno dovolj razpoložljivih sredstev. To dejstvo pa, žal, ni uspelo omiliti socialnih razlik med nami, ki so tudi v tej skupni preizkušnji z vso silo butnile na plan: med nami so družine, ki si, na primer, ne morejo privoščiti ne računalnika ne internetne povezave. V našem okolju so vasi, področja, kjer dovolj kvalitetne internetne povezave enostavno ni. Nekateri starši so si lahko privoščili - ali jim je bilo omogočeno delo od doma in so v tem smislu lažje in bolje lahko sledili svojim otrokom, drugi sploh niso imeli teh možnosti. Ponekod smo bili priča tudi veliki psihološki stiski mladih, na katero morda niso vsi računali. Šola je vse te težave sicer skušala omiliti, v celoti pa jih seveda ni mogla rešiti.

V urah, ko zaključujemo redakcijo te številke Skupnosti, je že jasno, da bodo vse naše višje srednje šole spet

je seveda povsem naivno pričakovati, da bi tudi svet šole ne bil prisiljen dati svojega konkretnega doprinosu, pa četudi v obliki dela na daljavo. Določen davek bo šola tudi letos morala plačati. Nikakor pa ni zanemarljivo, »izgubljeno« sporočilo, ki ga lahko pametni upravljavci šole na daljavo ponudijo učencem oz. dijakom, njihovim družinam in okolju, kjer delujejo: v času stiske, ki nas v življenju prej ali slej doleti, je treba stopiti skupaj, vrednota medsebojne solidarnosti in pomoči mora biti na prvem mestu. Za to mora vsak pač nekaj žrtvovati. Če bomo ob takih preizkušnjah čuteči za stiske, potrebe, težave vsakega izmed nas in vsake, ne le naše sredine, je ta šola življenja verjetno vrednejša in dragocenejša od vsake še tako kvalitetne lekcije. V upanju seveda, da cena zanjo na človeški ravni ne bo prevelika. (Pal)

SSk objavila svoj predlog spremembe volilnega zakona

Igor Gabrovec

Septembra so italijanski volivci (in mi z njimi) na referendumu potrdili ustavno reformo, ki je uvedla približno tretjinsko zmanjšanje števila parlamentarcev. Stranski učinek tega je tudi manjša predstavniška teža Furlanije Julijske krajine in dejansko izničenje možnosti, da z veljavnimi

je bilo nato slišati kar nekaj zagotovil na najvišjih institucionalnih ravneh, da je potrebno tudi za Slovence zarisati nekaj konkretnih zagotovil.

Kot stranka Slovenska skupnost smo se odločili za sodelovanje z dvema uglednima univerzitetnima docentoma in pravnikoma na področju ustavne in volilne zakonodaje iz Aoste (prof. Roberto Louvin) in Bocna (prof. Francesco Palermo) in ob podpori južnotirolske parlamentarne ekipe – poslanka Renate Ge-

politične skupine, ki imajo med svojimi statutarnimi nameni zastopanje slovenske narodne skupnosti. Podobno kot je določeno za uninominalno volilno okrožje doline Aosta, je predvideno nižje število podpisnikov. Številčnost kandidatov in izmeničnost spola na listah manjšin omogoča volivcu, da izbira med zadostnim številom kandidatov. Predvidena je možnost – vendar ne obveznost – volilnega dogovora med manjšinsko listo in drugo listo, ki nastopa v istem vo-

ne glede na različna volilna okrožja. V zagotovilo, da izvoljeni kandidat odraža zadostno stopnjo predstavnosti je predviden volilni prag 1% vseh veljavnih glasov v volilnih okrajih pokrajin Trsta, Gorice in Vidma (širše naselitveno ozemlje, kot ga določa zakon št. 38 iz leta 2001). Prav tako se na ozemlju treh pokrajin seštevajo osebne preference manjšinskega kandidata. V primeru, da ostane mesto namenjeno slovenski manjšini prazno, ga tako za poslansko zbornico kot za senat nadomesti prvi kandidat z največ glasovi na isti manjšinski listi.

Sveženj zelo artikuliranih popravkov je bil nared za formalno vložitev v torek 21. julija dopoldne, ko naj bi bil zapadel prvi določeni termin. Dan prej so se v komisiji za ustavna vprašanja poslanske zbornice zaradi zaostrenih nesoglasij odločili, da tako termin za popravke kot tudi za splošno razpravo v zbornici prenesejo na nov datum, ki do danes ni še določen oz. ga v Rimu kar naprej prelagajo.

Kot SSK pa smo pripravljene, da svoje predloge prilagodimo tudi na nove razmere in sočasno zberemo čim širše soglasje znotraj naše skupnosti in seveda s strani italijanskih političnih sogovornikov. Svoje predloge smo v teh dneh formalno posredovali vsem političnim silam v poslanski zbornici. Naj bo zato naš predlog prva konkretna osnova, na kateri naj se razvije razprava. Žal so odzivi naših osrednjih sogovornikov vse prej kot spodbujajoči. Slišali smo, da se marsikdo »ne strinja« z našim predlogom, nismo pa brali o kakršnikoli alternativni rešitvi. Pripravljene smo na soočenje, pravzaprav ga prvi spodbujamo. Za to pa je potrebno vsaj to, da se sogovorniki predstavijo tudi z alternativnimi predlogi. Teh, za enkrat, ni. Preprost NE ne vodi nikamor. Oziroma vodi k izključitvi Slovencev iz italijanskega parlamenta. ■

volilnimi pravili Slovenci ohranimo svojega zastopnika ali zastopnico v rimskem parlamentu. Zato je zmanjšanje števila parlamentarcev tesno povezano s pisanjem novega volilnega zakona, ki naj Slovencev v Italiji zagotovi potrebna odstopanja, da ohranimo svoj glas v državnem parlamentu.

”Naš predlog je prva (in zaenkrat edina) osnova za razpravo”

Zakonski osnutek (prvi podpisnik je poslanec Giuseppe Brescia, G5Z), ki je trenutno v razpravi pristojne komisije poslanske zbornice je osnovan na principu proporcionalnega sistema ‘germanicum’ s sorazmerno visokim pet odstotnim vstopnim pragom.

Volilni predlog v svoji osnovi še zdaleč ne upošteva pravice slovenske narodne skupnosti, da ohrani svojo zastopnost v rimskem zakonodajnem telesu. Predvidena odstopanja za jezikovne manjšine so taka, da tako kot doslej zadostijo dimenzijam, ozemeljski prisotnosti in torej potrebam francoske in nemške skupnosti, ki pa sta dejansko večinski na lastnem naseljenem območju. V minulih mesecih

bhard sedi v poslanski komisiji za ustavna vprašanja- izdelali konkretne predloge zakonskih dopolnil, ki naj bodo vsaj stvarna osnova za nadaljnjo razpravo.

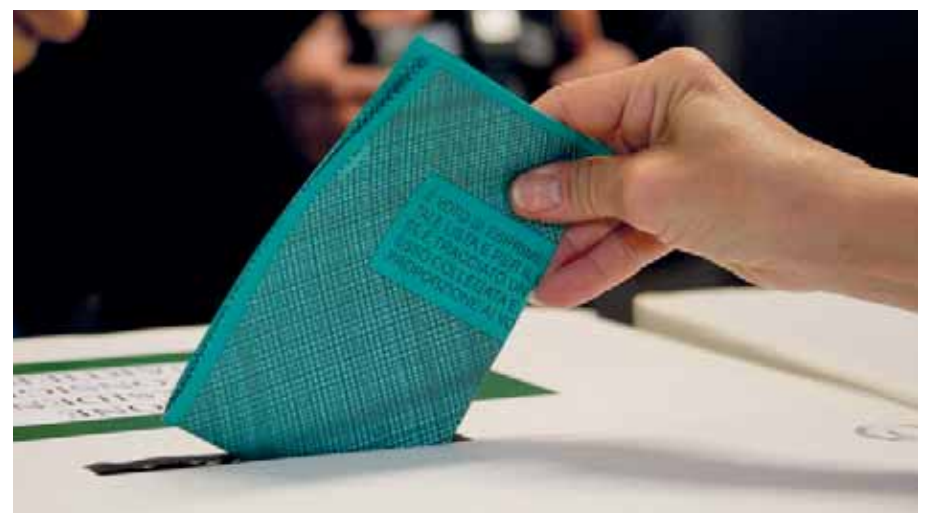
Predlagani popravki so usmerjeni k uresničitvi ustavnih načel (6. člen ustave), mednarodnih obveznosti Italije in predvidevanj zaščitnega zakona za slovensko manjšino (zakon št. 38 iz leta 2001) glede zagotovitve parlamentarne zastopnosti slovenske skupnosti v Italiji. Izhajamo iz določil, ki veljajo za italijansko skupnost v Sloveniji (Ustava Republike Slovenije, člen 80, 3.odst. “V državni zbor se vedno izvoli po en poslanec italijanske in madžarske narodne skupnosti.”), pa čeprav brez predvidevanja pravice do dvojnega glasu, ki bi najbrž zahteval tudi ustavno spremembo.

S tem predlogom uvajamo spremembe, ki predvidevajo poseben mehanizem, preko katerega se okrožju Furlanije Julijske krajine predhodno dodeli dodatni sedež za poslansko zbornico in za senat. S tem se porazdeli “breme” zastopnosti vsedržavno zaščitene manjšine na celotno državno skupnost in ne le na deželno stvarnost.

Za sedež slovenske manjšine se lahko potegujejo stranke, gibanja ali

lilnem okrožju, po mehanizmu, ki je za narodne manjšine že v veljavi v zakonodaji za volitve v Evropski parlament. Možnost volilne povezave omogoča vsekakor politično koristno glasovanje: v primeru, da manjšinska lista ne dobi svojega sedeža, volivčev glas vsekakor ni izgubljen, saj gre v seštevke povezane liste.

Predlog vsebuje navedbe glede označbe manjšinskih list na glasovnicah z dvojezičnim besedilom “Lista espressione della minoranza linguistica slovena/Lista, ki je izraz slovenske jezikovne manjšine”. Ista lista bi bila natisnjena na vseh glasovnicah,

TRŽAŠKA

Ali se v Zgoniku kaj dogaja?

Dimitri Žbogar,
občinski svetnik v Zgoniku

Tako se glasi vprašanje ki mi ga pogosto postavijo prijatelji in znanci, ki bi radi vedeli, kako je na županstvu v Zgoniku. Vedno sem malo v zadregi, ker odgovora ne morem strniti v enem stavku. Prepričal sem se namreč, da je

zelo posebna. Uprava je že od petdesetih let trdno v rokah vedno iste politične skupine, ki dosledno sledi svoji viziji razvoja ali morda pa samo ohranjanju lastne vodilne pozicije.

Na sejah občinskega sveta se, po ustaljeni navadi, občinska uprava predstavi kot skrbni upravitelj, ki se nikoli ne prenažlja in raje počaka na razplet dogajanj. Pri tem tudi ne predlaga alternativnih rešitev, ki bi izkazale pravo sliko uprave, saj se

številom uslužbencev spravljajo v velike težave. To je privedlo do tega, da smo od petih - šestih sej občinskega sveta, na katerih smo dejansko obravnavali, debatirali in sklepali o predlogih občinske uprave, prešli na praktično vsakomesečno sejo, na kateri smo kot občinski svetniki poklicani, da potrjujemo upravne akte, ki so že z zakonom določeni ali so bili dejansko že sprejeti. Tako smo bili poklicani, da sprejmemo odločitev Julijske medobčinske zveze (UTI) ali državnih in deželnih ukrepov, ki urejajo dajatve in določajo namembnost izdatkov v korist že vnaprej določenih postavk.

Na sejah sem večkrat opozoril, da se je vloga občinskega sveta dejansko izjalovila in da smo izvoljeni postali navadni izvrševalci dolžnosti. Na tak način je npr. uprava ukinila šolsko kuhinjo in dostavo že pripravljenih obrokov hrane poverila velikemu podjetju. Vredno je spomniti, da smo pred tem dolgo časa govorili in debatirali o tem, kako je pomembno, da naša mladina raste s svežo, sproti kuhano hrano in da je osveščena o pomenu zdravega prehranjevanja. To se je zgodilo lanske leto.

Letos pa me je posebno presenetilo, ko je občinska uprava vrat na nos sprejela ponudbo Dežele, ki je z razpisom podelila tvrdki iz Apulije upravljanje šolskega prevoza za vrtec v Gabrovcu in osnovno šolo v Zgoniku. Moja pikra pripomba na seji občinskega sveta je bila: tako bodo otroci že zjutraj pozdravili z »buongiorno« namesto s slovenskim »dober dan«.

Zavedam se, da se uprava zaradi nenaklonjene zakonodaje vse pogo-

steje znajde pred težkimi izbirami. Vendar v občinskem svetu opozarjam, da bi lahko uprava vsaj seznanila javnost o tem, da se s takim načinom upravljanja in reševanja problemov ne strinja.

”V tej mandatni dobi kmetijska komisija pravzaprav še ni bila niti sklicana”

Toliko o upravnem vidiku, o splošnem dogajanju pa bi še dodal, da se je v pretekli mandatni dobi kmetijska komisija sestajala praktično vsak mesec. Imeli smo vsi več zanimivih predlogov, posebej odbornik Rado Milič, ki se je zelo trudil. Govorili smo o razširitvi vinogradniških površin, kar se je tudi udejanilo, o spodbujanju reje prašičev v opuščeni smodnišnici v Briščikih, o posodobitvi tradicionalne razstave vin v Zgoniku in o ustanovitvi združenja Pro Loco, kar bi gotovo lahko koristilo za samostojno promocijo kmetijske in turistične ponudbe naše občine. Z izjemo razširitve vinogradniških površin so vse druge pobude naenkrat mrknile - brez razloga in razlage. Treba je povedati, da v tej mandatni dobi kmetijska komisija pravzaprav še ni bila niti sklicana.

Kot občinski svetnik vestno sledim dogajanju v občini, v spominu pa imam še vedno besede, ki mi jih je izrekla današnja županja še pred volitvami v odgovor na moj predlog o sodelovanju in skupnem delu. Namreč: čas ni še dozorel. ■

potrebno imeti vsaj nekaj krajšega zgodovinskega spomina, da se lahko objektivno izraziš o delovanju občinske uprave in s tem povezanih bolj ali manj prikritih besed in dejanj.

V mojem več kot petnajstletnem zastopanju Slovenske skupnosti v občinskem svetu v Zgoniku sem prišel do ugotovitve, da je ta občina po svoje

previdno izogiba morebitnih diskusij in konfliktualnosti.

Takih primerov je kar precej, saj sta v zadnjih desetletjih državna in deželna javna uprava tiho a sistematično odvzemali pristojnosti malih občin. Te iste reforme pa istočasno nalagajo krajevnim upravam celo vrsto dolžnosti, ki male občine z omejenim

Prikrajšana mladina

Pavel Vidoni

Tržaški zahodno kraški rajonski svetnik

Premišljuje in razmišljam o zadnjih odlokih predsednika vlade Conteja v zvezi z zavezitvijo širjenja virusa COVID-19, kot ga vsi skrajšano imenujemo.

V tem odloku me zanima ne le športna dejavnost, ampak vse, kar je povezano z našo mladino. Šolski pouk je okrnjen, v šolske prostore bodo torej dijaki zahajali v omejenem obsegu. Ali je to rešitev za zavezitev virusa?

Vse nas zanima najprej zdravje, to je nedvomno in pravilno. Zato bi enostavno in pravilno odgovoril, da je to res prava rešitev.

V ponedeljek 26. oktobra sem v vsedravnem dnevniku prebral članek

z naslovom »Brez prijateljev, športa in prvih poljubov, virus je pobral pol mladostništva« (izvirni naslov: Senza amici, sport e primi baci, l'adolescenza dimezzata dal virus). V njem se novinarka in razni strokovnjaki (pedagog, psihiater, zdravnik, psiholog in šolniki) sprašujejo in razlagajo, česa je in še bo prikrajšana naša mladina. Poleg same šole gre predvsem za druženje. V zgoraj omenjenem članku pravi psiholog, da našim najstnikom primanjkujejo prav druženje, prva ljubezen, fizični dotik. Je pa res, pravi v nadaljevanju, da živimo v kaotičnem obdobju pandemije in da za izhod iz nje zaenkrat ni pravega recepta. Posledice življenja brez druženja bomo zaznali čez leto ali dve. Kot starši ne moremo niti zatrditi svojim otrokom, da jih razumemo, saj smo tudi mi utrpeli slične probleme in dogodivščine, zaključuje v članku psiholog.

Vem in vemo, da sta v tem trenutku ključni ukrepi za zavezitev virusa, fizična oddaljenost in nošenje mask. A to še ne pomeni zapiranje med štiri domače zidove.

Ob prvem viharjem valu virusa v pomladnih mesecih so nas svarili pred drugim valom v jesenskem delu leta, ki ga ravnokar doživljamo. "Treba se je pripraviti in pravočasno ukrepati". To so bile besede naših vodilnih krogov, tako na državni kot krajevni ravni. V poletnih mesecih je bila glasna in čez celo stran napisana izjava, tako pristojne ministrice kot krajevnih odgovornih za šolstvo, da "šolskih sloopij ne bomo zaprli". Kaj pa sedaj? Pojavijo se prvi problemi in takoj nastopi zaprtje šolskih učilnic. Ne vseh, seveda, a le višjih, ker je tu tudi problem javnega prevoza. Kdo je tu najbolj prizadet? Prav doraščajoča mladina. Prav tisti segment, ki najbolj potrebuje stik z vrstniki in prijatelji.

In to zgolj zato, ker se pojavlja problem javnega prevoza. A ni bilo dovolj časa, da bi se pristojni za javne prevoze organizirali tako, da ne bi bili mladi prikrajšani?

Deželni Predsednik Fedriga, je v vsedravnem dnevniku izjavil, da problem javnega prevoza ni stvar denarja. Problem naj bi bili privatni turistični avtobusi, ki po njegovem ne morejo v naselja in središče mest. Fedriga torej zatrjuje, da je edina rešitev znižanje števila uporabnikov z uvedbo šolanja višješolcev na daljavo. Ali to drži? Je to res edina rešitev problema javnega prevoza?

Nisem zadolžen za te odgovore, a lahko ponujam osebne misli in ideje.

Vsi vemo, kdaj je največja gneča na avtobusih. Ni potrebno, da smo strokovnjaki ali inženirji. Zadostuje, da v jutranjih urah in ob končanem pouku dodamo nekaj avtobusnih prevozov: s tem bi znižali število potnikov na posameznem avtobusu.

Mislim, da ne gre za visoko matematiko, algoritme, enačbe ali logaritme, tu gre le za golo seštevanje. Ta varianta je prav gotovo dražja. A ni boljje potrositi nekaj našega denarja, kot zadati hud udarec našim mladim?

Vsi ravnatelji in šolniki so v tem prvem mesecu izjavili, da so učne ure pod kontrolo. Prihod in odhod študentov je pod strogim nadzorom. Učenje se vrši pod strogimi varnostnimi ukrepi. Vsi so si edini, da ni nobenega tveganja z obiskovanjem šolskih učilnic. Zato je problem le prevoz. Osnovne in srednje šole nadaljujejo učenje v prisotnosti. Toda pri naših najmlajših je prevoz v skrbi staršev ali kvečjemu šolabusov, kjer so sedeži strogo označeni in je število zelo omejeno. Vsi se spominjamo svojih mladih let, čeprav nismo več rosno mladi. Poleg

šolskih učbenikov je bila naša skrb družjenje.

V višješolskem obdobju smo spoznali prve ljubezni, a tudi prva razočaranja. Naše zaljubljene oči so iskale pogled vrstnice oziroma vrstnika, večkrat tudi brezuspešno. Vse to pa nam je pomagalo pri rasti. Teh skritih tegob in zadoščenj srca nismo zaupali svojim materam in očetom, a le svojemu najboljšemu prijatelju ali prijateljici.

Sedaj, poleg zapiranja šolskih prostorov, jim zapiramo glasbo, kulturo, petje in nenazadnje tudi šport. Torej vse tiste dejavnosti, kjer imajo stike s prijatelji in vrstniki. Ostanje jim le domači krog, pametni telefon in računalnik.

Virus jim je pobral in pretrgal prvi poljub, mi pa vse ostalo. ■

G O R I Š K A

Ko internet odloča o višji ali nižji kategoriji občine

Julijan Čavdek,
občinski svetnik v Sovodnjah
ob Soči in pokrajinski tajnik SSK

Ni bilo treba pandemije, ki jo je sprožil koronavirus covid-19, da smo lahko ugotovili, v kako slabem stanju so tri slovenske občine na Goriškem na področju internetne povezave. Doberdob, Sovodnje ob Soči in Števerjan se že desetletja ukvarjajo z negativnimi posledicami slabega ali ničnega

internetnega signala in do sedaj pravih odgovorov niso prejele. Občasno so se pojavili določeni projekti, tako se javne ustanove kot za privatnike, ki pa niso zadostili vsem potrebam. Še zlasti problematično je bilo za bančne, gospodarske in kmetijske objekte, ki so zaradi slabega internetnega signala trpele na ravni konkurenčnosti in promocije lastnih proizvodov in storitev.

Posledice pandemije pa so razgalile še drugi aspekt, ki se nanaša na privatno oziroma družinsko okolje. Popolna zgora, ki smo ji bili priča v letošnjih spomladanskih mesecih in se sedaj spet pojavlja, je prisilila, da so se šolski izobraževalni programi izvajali na daljavo. Vendar eden izmed temeljev pouka na daljavo je kakovostno internetno omrežje, ki ga tako v Brdih kot na Krasu ni. Tudi v ravninskem delu občine Sovodnje ob Soči je zadeva zelo slaba, čeprav je optični kabel, ki dosega goriško industrijsko cono na meji z vasjo ob Soči, vendar je ne doseže. Gospodarska računica pač.

Zaradi slabe internetne mreže niso imeli vsi učenci in dijaki iste kakovosti pri podajanju snovi. Ker v Italiji velja po ustavi pravica do šolanja in je to šolanje tudi obvezno do določenega leta, se v tem primeru pojavi vprašanje kršenja ustavne pravice.

Podobno se dogaja v Brdih, kjer so Oslavje in Štmaver, ki spadajo v občino Gorica, ter celotna občina Števerjan praktično v internetnem mrku, pa čeprav gre za turistično zelo priljubljeno področje, kjer se pridelujejo svetovno znana vina. V prejšnjih dneh je na to tematiko posegel občinski svetnik SSK Walter Bandelj, ki je zahteval, da se tudi za briški del občine Gorica opremi z visokohitrostno internetno povezavo, tako kot se je pred kratkim začelo v Števerjanu.

Slaba internetna povezava je tudi eden od razlogov, da številna kulturna in prosvetna društva niso uspela del lastne dejavnosti primerno ponuditi na daljavo. Ta virtualna oblika delovanja in posredovanja vsebin je in bo vedno bolj del kulturnega in prosvetnega

vsakdana. Tudi ko bo enkrat konec kriznega stanja, bo to nekaj povsem normalnega zaradi tehnoloških sprememb, ki se vse bolj uveljavljajo v sodobni družbi.

Družine, društva in ustanove v zgoraj omenjenih goriških občinah so si delno lahko pomagale z nekaterimi brezžičnimi internetnimi storitvami, kot so npr. storitve, ki jih ponuja družba

uporablja električne kable družbe ENEL. Kot je za tisk izjavil števerjanski podžupan SSK Marjan Drufovka, je pomembno, da bodo imeli preko strukture, ki jo bo postavila družba Open Fiber, enakovreden dostop do visoko-hitrostne internetne povezave prav vsi domovi, kar je ključnega pomena za področja, ki jih označuje razpršenost zaselkov in hiš.

„Oskrba z najvišjim standardom internetne povezave je danes nuja,“

Eolo SpA. Ta s svojo mrežo FWA ponuja internetno ultra-hitro povezavo, ki pa ne krije celotnega občinskega teritorija temveč le tiste predele, ki so v dometu radijskih oddajnikov družbe. Velike težave imajo tisti, ki se nahajajo v zakotnih delih, predvsem hiše in stanovanja, ki so pod hribom ali jim signal zakrivajo drevesa in druge hiše.

Upanje na »internetno dostojanstvo« ali »internetno enakopravnost« predstavlja danes projekt, ki ga izvaja družba Open Fiber. Ta ravno v teh dneh postavlja kable za visoko-hitrostno internetno povezavo v občinah Sovodnje ob Soči in Števerjan. Projekt je v teku že nekaj let, saj je družba leta 2018 zmagala na drugem razpisu družbe Infratel, ki je pod kontrolo ministrstva za gospodarski razvoj. Namen drugega razpisa družbe Infratel pa je ravno internetno kritje vseh tako imenovanih belih okrajev (zone bianche), ki niso nič drugega kot občine, kjer je oskrba z internetno mrežo slaba ali je ni. V ta razpis spada tudi dežela Furlanija Julijska krajina in za svojo internetno mrežo družba Open Fiber

Oskrba z najvišjim standardom internetne povezave je danes nuja. V današnji globalizirani družbi se že pojavlja t.i. vesoljna pravica gigabit družbe, obenem je treba upoštevati tudi, kako bo z novo tehnologijo 5G. In tukaj smo pred razliko med urbani centri in podeželjem. To razliko so na Goriškem močno občutile tri slovenske občine Doberdob, Sovodnje ob Soči in Števerjan, ki spadajo v skupino majhnih občin. Gre za vse bolj hudo krivico, ki majhne občine zapostavlja in jim dejansko vse bolj preprečuje normalen razvoj. Zgoraj omenjeni projekti družbe Open Fiber naj bi jo končno odpravili. V drugem primeru se odpira vprašanje zapostavljenosti v kategorijo občin druge ali tretje stopnje. Zadeva je nesprejemljiva iz razlogov, ki so bili že omenjeni, pa tudi zaradi dejstva, da je to področje, kjer živi slovenska narodna skupnost, ki ima pravico do normalnega dostopa do interneta, da lahko tudi v tem virtualnem okolju koristi in podaja vsebine v slovenskem jeziku. ■

EVROPA IN MANJŠINSKE STRANKE

Minority Safe Pack in neposredna evropska sredstva za narodne skupnosti

Angelika Mlinar,
podpredsednica FUEN-a

FUEN je v zadnjem obdobju zelo močno okrepil svojo prisotnost na evropskem političnem parketu. Preko državljanske pobude MSPI (Minority Safe Pack), in trdem lobiranju, ter ozaveščanju v Evropskih institucijah, nam je uspelo, da se o temah manjšin znotraj EU zopet več govori. Nena zadnje je to pokazalo tudi zadnje zaslisanje MSPI v odborih Evropskega

parlamenta, kjer je bila podpora široko nadstrankarska. To nas seveda lahko navdaja z upanjem, ter nam daje vetra v jadra, da se bo naposled morda vendarle nekaj premaknilo tudi na Evropski ravni. Tu seveda ne bo šlo brez močne podpore držav članic, ter tudi posameznih močnih manjšinskih regij.

Vendar je FUEN lahko samo tako uspešen, kot so uspešne njegove članske organizacije, ki predstavljajo srce FUEN-a. Kljub temu, da FUEN v zadnjem času žanje zelo dobre uspehe na Evropski, predvsem ravni EU, bo v prihodnje ključnega pomena, da se ne pozabi na članice organizacije, predvsem tiste majhne, ki v svojih pokrajinah oz. državah ne dosegajo zadostne

podpore. Tukaj lahko ključno vlogo odigra EU, če bodo ratificirali predloge iz MSPI. Predvsem tukaj mislim na direktna sredstva namenjena manjšinam, kajti to bo v prihodnosti verjetno ključnega pomena za obstoj mnogih izmed njih.

Na zadnjem primeru iz Avstrije, kjer so manjšine na povišanje sredstev čakale preko 25 let, in so v tem času shirale mnoge njihove institucije, lahko vidimo kako ključna je zagotovitev dolgoročnih in trajnostnih sredstev.

FUEN-u se iz leta v leto pridružuje več članskih organizacij, trenutno jih je 102 iz 35 držav, vendar tudi iz leta v leto opažamo, da so strukture nekaterih naših članskih or-

ganizacij zastarele in potrebne prenove in predvsem širše baze njihovih članov.

Mislim, da je to eden največjih izzivov za prihodnost, ne samo FUEN-a, temveč struktur narodnih skupnosti nasploh, kako torej razširiti bazo in privabiti čim več članov. Tega področja se seveda zavedajo tudi naše članice v FUEN, zato so zelo pomembni nadaljnji koraki in strategije, ki jih sprejemamo. Nena zadnje gre tukaj tudi za širše vprašanje identitete, pripadnosti manjšinam, in tukaj bo potrebno res močno vključiti vse ravni posameznih skupnosti, od otrok v vrtcu dalje, preko aktivnih mladih, do močnih struktur. ■

Angelika Mlinar, je slovenska rojakinja iz avstrijske Koroške. Po poklicu je doktorica mednarodnega prava in je bila zaposlena v Evropski komisiji. Preizkusila se je tudi kot podjetnica na področju kulinarike. Aktivna je bila v sklopu Narodnega sveta koroških Slovencev. Politično pot je začela pri Enotni listi, nato pa pri Liberalnem forumu. Leta 2013 jo je koalicija med Liberalnim forumom in stranko NEOS izvolila v avstrijski zvezni parlament. Februarja 2014 je bila kot prva na listi stranke NEOS izvoljena v Evropski parlament. Novembra 2019 je bila kot prva zamejska Slovenka imenovana za ministrico za kohezijo in razvoj v 13. vladi Republike Slovenije. Na kongresu mednarodne krovne manjšinske organizacije FUEN, ki je junija 2019 potekal v Bratislavi je bila izvoljena v predsedstvo in prevzela podpredsedniško funkcijo.

V samostojnosti je moč

Marjan Drufovka,
podžupan občine Števerjan

Demokratični Števerjanci, ob obnovenosti občine, ki jo je omogočil zakon št. 17 z dne 3. januarja 1951 in ob predvidenih volitvah, ki so bile razpisane za 10. junij 1951, niso imeli svoje politične organizacije v občini. Razumljivo je, da ozračje ni bilo najbolj primerno, ker so nekateri imeli vsako novo organizacijo za sovražno in nepotrebno ter so ji nasprotovali in jo le težko prenesli. Vsemu navkljub pa so se našli ljudje, ki so postavili temelje Kmečko delavski zvezi za Števerjanu po zgledu Zvez, ki sta se osnovali v Sovodnjah ob Soči in Doberdolu. Ti so se 22. februarja 1951 zbrali v hiši pri Faberževih v Klancu. Omislili so si Zvezo, ki naj ne bi bila strogo politična, ampak naj bi ob upravljanju občine nudila Števerjancem tudi pomoč na socialnem, gospodarskem in kulturnem področju. Leta 2021 praznujemo 70. obletnico ustanovitve Kmečko delavske zveze. Prav v počastitev te okrogle in za Sekcijo Slovenske skupnosti za Števerjan zelo važne obletnice, bi radi, da jo primerno obeležimo.

Najprej je treba prebiti stereotip, da so avtonomija, lokalizem in samostojnost pojmi zapiranja, tipični za konservativno družbo, kar seveda ni res.

Minilo je res že 7 desetletij in v tem dolgem obdobju smo doživeli epohalne spremembe na vseh področjih, tako tudi v naši majhni goriški politični areni, a vendar temeljno načelo še danes drži, saj Slovenska skupnost ni strogo politična stranka, ne zagovarjamo kakih političnih interesov: skrbimo za potrebe naših ljudi, a ne samo, saj vidni predstavniki Slovenske skupnosti se vsakodnevno izkazujejo na občinski in deželni ravni, z reševanjem potreb vseh prebivalcev, tudi italijansko govorečih; skrbimo za razvoj kmetijstva, gospodarstva in neoporečnost teritorija, za ohranitev ter utrditev slovenskega jezika. Slovenska skupnost doživlja 70 let prave samostojnosti in svobode, kar je v vsakem demokratičnem sistemu ne le redkost, ampak že prava posebnost in unikat.

Naši predniki, dobri in zvesti ljudje, so postavili zelo solidne temelje po katerih mi danes stopamo in vsakdo, ki hodi po teh stopinjah se mora zavedati svojih odgovornosti in dolžnosti. Mi se jih v celoti zavedamo! Če ima danes

vas Števerjan tak zunanji videz, če smo Števerjanci taki kakršni smo, gre tudi njim naša zahvala!

Zvesti smo in bomo izročilom svojih prednikov in smo v ta namen vsekoli pripravljene žrtvovati marsikaj. To je naša prava moč!

Potrebujemo avtonomijo, lokalnost, samostojnost, predvsem v našem majhnem političnem svetu! Ti pojmi

lahko postanejo klobuk vseh Slovencev, ki živimo v Italiji.

Tržaško, Goriško in Videmsko zaznamujejo različni zgodovinski dogodki, tudi tragedije, ki so v letih izoblikovale v ljudeh kleno politično prepričanje. Združuje nas identiteta in jezik, delati moramo na narodnostnem temelju. Ločitve je treba reševati pri izvoru, drugače ne bo šlo. ■